

Zatwierdzam

WICEMARSZAŁEK

Wiesław Byczkowski
Gdańsk, 27.01/2016

**Protokół Nr 2
z II posiedzenia Pomorskiej Grupy Roboczej
ds. Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich**

W dniu 8 stycznia 2016 roku w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Pomorskiego (sala nr 133c) odbyło się II posiedzenie Pomorskiej Grupy Roboczej ds. Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.

Zgodnie z Uchwałą Nr 788/65/15 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 6 sierpnia 2015 roku w sprawie powołania Pomorskiej Grupy Roboczej ds. Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w posiedzeniu udział wzięli:

- Wiesław Byczkowski, Wicemarszałek Zarządu Województwa Pomorskiego - Przewodniczący,
- Justyna Durzyńska, Dyrektor Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich UMWP - Zastępca Przewodniczącego,
- Aneta Gajger – Zastępca Dyrektora Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich UMWP - Zastępca Przewodniczącego,
- Aleksandra Raczyńska - przedstawiciel Departamentu Turystyki i Promocji UMWP,
- Karolina Wróbel - przedstawiciel Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Gdańsku,
- Marek Rafałowski - przedstawiciel Pomorskiego Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Gdyni,
- Jarosław Jelinek - przedstawiciel Pomorskiej Izby Rolniczej,
- Hanna Brejwo - przedstawiciel Związku Gmin Pomorskich,
- Sebastian Matthes - przedstawiciel Pomorskiej Sieci Leader,
- Leszek Gołasiński – przedstawiciel Oddziału Terenowego Agencji Rynku Rolnego w Gdyni,
- Iwona Wolanin - Szułdryńska – przedstawiciel Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Gdańsku,
- Anna Miętka - pracownik stanowiska ds. obsługi Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich,
- Monika Kopiecka - pracownik stanowiska ds. obsługi Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich - Sekretarz.

W posiedzeniu Pomorskiej Grupy Roboczej ds. KSOW nie uczestniczyli: Pan Kazimierz Sumiński - przedstawiciel Departamentu Środowiska i Rolnictwa UMWP oraz Pani Krystyna Gierszewska - przedstawiciel Wojewódzkiego Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych. W zastępstwie Pana Krzysztofa Pałkowskiego przedstawiciela Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Gdańsku uczestniczyła – Pani Karolina Wróbel (z prawem głosu).

Lista obecności uczestników posiedzenia stanowi załącznik nr 1 do protokołu.

Posiedzenie odbyło się według następującego porządku obrad:

1. *Podsumowanie zadań Jednostki Regionalnej KSOW Województwa Pomorskiego zrealizowanych w II półroczu 2015 roku.*

2. *Prezentacja wyników oceny propozycji operacji do realizacji w ramach Planu Operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2016-2017 – etap I – 2016 rok.*
3. *Głosowanie nad zaopiniowaniem listy rankingowej propozycji operacji do realizacji w ramach Planu Operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2016-2017 – etap I – 2016 rok.*
4. *Przedstawienie dokumentu „Manifest Obszarów Wiejskich Europy” przyjętego na zakończenie Drugiego Europejskiego Parlamentu Wiejskiego, odbywającego się w dniach 4 - 6 listopada 2015 roku w Schärding (Austria).*

Posiedzenie Pomorskiej Grupy Roboczej ds. Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich otworzył Pan Wiesław Byczkowski – Wicemarszałek Województwa Pomorskiego, który przedstawił agendę spotkania wskazując, że jej głównym elementem jest przedstawienie wyników oceny wniosków złożonych w ramach przeprowadzonego konkursu.

Następnie Pan Wiesław Byczkowski przekazał głos Pani Anecie Gajger, Zastępcy dyrektora Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich UMWP, która przedstawiła zadania Jednostki Regionalnej KSOW Województwa Pomorskiego zrealizowane w II półroczu 2015 roku. Przekazała informacje dotyczące budżetu w ramach planu operacyjnego w podziale na projekty własne i partnerów oraz plan komunikacyjny. Zaznaczyła, że wszystkie zgłoszone projekty otrzymały dofinansowanie.

W nawiązaniu do wystąpienia dyrektor Gajger - Pani Hanna Brejwo zapytała o środki, które pozostają na koniec roku budżetowego w wyniku mniejszego wydatkowania niż zaplanowano pierwotnie w projektach.

Pani Aneta Gajger odpowiedziała, iż środki otrzymywane na realizację operacji w ramach KSOW przekazywane są do samorządu województwa w formie dotacji celowej. W związku z powyższym, przy wydatkowaniu dotacji obowiązują zapisy ustawy o finansach publicznych, które mówią, iż niewykorzystana dotacja na koniec 31 grudnia podlega zwrotowi do budżetu państwa w części w jakiej nie została wydatkowana (powyższe jest również zgodne z umową zawartą pomiędzy Wojewodą Pomorskim a Województwem Pomorskim).

Kolejnym punktem w programie było przedstawienie wyników oceny propozycji operacji do realizacji w 2016 roku w ramach Planu operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2016-2017, które omówiła Pani Justyna Durzyńska. Pani Dyrektor Durzyńska przedstawiła tryb postępowania przy składaniu wniosków o dofinansowanie z KSOW w ramach ogłoszonego konkursu tj. iż wniosek musiał być sporządzony nie później niż do 1 grudnia 2015 roku z terminem dostarczenia do 8 grudnia 2015 roku.

W ramach tego punktu porządku obrad dyrektor Durzyńska omówiła:

- skład i zadania Zespołu oceniającego;
- tryb oceny wniosków zgłoszonych do planu operacyjnego samorządu województwa pomorskiego przez partnerów KSOW;
- kryteria oceny wniosków i zasady kwalifikacji operacji na listę rankingową;
- wyniki oceny projektów/ listę rankingową;
- propozycje operacji własnych samorządu województwa pomorskiego;
- budżet samorządu województwa pomorskiego – jednostki regionalnej – na realizację operacji w 2016 r.

Łączny budżet KSOW w województwie pomorskim w 2016 r. wynosi 563 450,00 zł, 40% kwoty przeznaczone jest na realizację zadań własnych jednostki regionalnej tj. 225 380,00 zł, natomiast 60% na propozycje operacji wnioskowane przez Partnerów KSOW, co stanowi kwotę 338 070 zł.

Członkowie Grupy zostali poinformowani, że wszystkie wnioski zostały złożone w terminie i żaden z wniosków nie został odrzucony z powodów formalnych.

Omawiając listę rankingową Dyrektor Durzyńska wskazała, które z operacji mieszczą się (wg aktualnej kalkulacji środków) w limicie środków dostępnych w konkursie. Podkreśliła, że ostatecznie ustalona/ przyznana kwota dofinansowania może różnić się od tej wnioskowanej. Wskazała że przed podpisaniem umów/ porozumień, niezbędne będzie uszczegółowienie przez partnerów kosztów operacji, co może mieć wpływ na wysokość dofinansowania.

W ramach dyskusji nad przedstawioną informacją, Pani Hanna Brejwo poprosiła o wyjaśnienie jakie kryterium decydowało o kolejności w przypadku, gdy projekty uzyskały tą samą ilość punktów.

Odpowiedzi na pytanie udzieliła Pani Justyna Durzyńska informując, iż w przypadku operacji o tej samej liczbie punktów o kolejności kwalifikacji operacji na listę rankingową decydowała większa ilość punktów za kryterium „realizacja operacji”, a w dalszej kolejności (jeśli liczba punktów za kryterium „realizacji operacji” jest taka sama) większa ilość punktów za kryterium „uzasadnienie operacji”, następnie za kryterium „ocena budżetu”. Ponadto poinformowała, iż 20 listopada 2015 roku odbyła się konferencja dla Partnerów KSOW w celu omówienia zasad naboru propozycji i oceny operacji do realizacji w ramach Planu operacyjnego KSOW na lata 2016-2017 – etap I – 2016 rok dla województwa pomorskiego. Dodała, że na spotkaniu szczegółowo omówiono zasady wypełniania formularza wniosku do zgłoszenia propozycji operacji do realizacji w Planie operacyjnym Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich dla województwa pomorskiego w roku 2016.

Nawiązując do wypowiedzi dyrektor Durzyńskiej, Pan Sebastian Matthes zapytał o sposób realizacji rozliczenia przyznanych środków między Samorządem Województwa a Partnerem.

Pani Aneta Gajger poinformowała, że sposób przepływów finansowych/przekazania środków na operacje zakwalifikowaną w ramach naboru w 2016 roku nie jest jeszcze ustalony. Podkreśliła, że – bez względu na tryb realizacji operacji - środki KSOW, są środkami Pomocy Technicznej, które otrzymuje samorząd województwa w formie dotacji celowej i z takiej formuły będą one ostatecznie rozliczane. Konsekwencje błędów ponosić będzie zatem samorząd województwa.

Pani Hanna Brejwo zapytała o oszczędności z listy rankingowej, możliwość realizacji projektów przez Partnerów poniżej limitu w kontekście określonych terminów realizacji zadań ujętych przez partnerów we wnioskach oraz możliwości finansowania projektów „uprzednio zrealizowanych”.

Pani Dyrektor Durzyńska wyjaśniła, że w przypadku powstania oszczędności, „lista rezerwowa” projektów będzie uruchamiana bezzwłocznie, natomiast w sprawie szczegółowych rozwiązań niezbędne będą konsultacje z jednostką centralną.

Po wyczerpaniu pytań, Przewodniczący Grupy Roboczej – Wicemarszałek Województwa Pomorskiego, Pan Wiesław Byczkowski - zarządził głosowanie nad zaopiniowaniem listy rankingowej projektów zgłoszonych przez Partnerów KSOW do realizacji w 2016 roku.

Lista rankingowa została pozytywnie zaopiniowana przez 11 członków Pomorskiej Grupy Roboczej. Żaden z członków nie głosował „przeciw” ani nie „wstrzymał się od głosu”. Następnie Pani Justyna Durzyńska przedstawiła listę projektów własnych JR KSOW, do których członkowie PGR ds. KSOW nie wnieśli uwag.

Ostatni punkt programu posiedzenia dotyczący dokumentu Europejskiego Parlamentu Wiejskiego pn. "Manifest dla obszarów wiejskich" przyjętego w dniach 4 - 6 listopada 2015 roku w Schärding

(Austria) przedstawiła Pani Justyna Durzyńska. Poinformowała, iż Podsekretarz Stanu w MRiRW - Ryszard Zarudki zwrócił się z pisemną prośbą o przedłożenie dokumentu na najbliższe posiedzenie wojewódzkich grup roboczych ds. KSOW celem zaopiniowania i przesłania stanowiska do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Dyrektor Durzyńska wyjaśniła, iż dokument zawiera oczekiwania i propozycje mieszkańców obszarów wiejskich skierowanym do polityków, pracowników wszystkich szczebli administracji, zarówno na poziomie unijnym jak i krajowym kształtujących przepisy.

Członkowie Pomorskiej Grupy Roboczej wskazali na liczne nieścisłości językowe (wynikające prawdopodobnie z tłumaczenia), które mają wpływ na treść przekazu oraz na fakt, że manifest zawiera bardzo ogólne sformułowania, które – co do istoty – są słuszne.

Pan Wiesław Byczkowski zaproponował aby członkowie Grupy przekazali swoje uwagi/ sugestie do manifestu do końca stycznia br.

Po wyczerpaniu punktów w porządku obrad Przewodniczący Grupy Roboczej ds. KSOW – Pan Wiesław Byczkowski podsumował spotkanie, podziękował wszystkim członkom za udział w posiedzeniu.

Załączniki do protokołu:

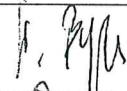

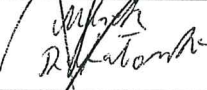
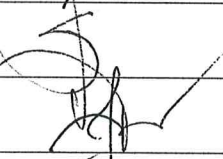
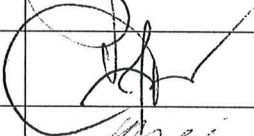
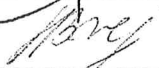
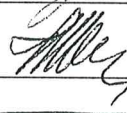

1. Lista obecności uczestników II posiedzenia Pomorskiej Grupy Roboczej ds. KSOW w dniu 8 stycznia 2016 roku.
2. Program II posiedzenia Pomorskiej Grupy Roboczej ds. KSOW w dniu 8 stycznia 2016 roku.
3. Uchwała nr 1/2016 Pomorskiej Grupy Roboczej ds. KSOW z dn. 8.01.2016 r.
4. "Manifest dla obszarów wiejskich"

Sporządziła:
Monika Kopiecka
Sekretarz PGR ds. KSOW

Kopiecka

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie..”

**Lista obecności na II posiedzeniu
Pomorskiej Grupy Roboczej ds. Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich
w dniu 8 stycznia 2016 roku**

Lp.	Imię i Nazwisko	Instytucja	Podpis
1.	Wiesław Byczkowski	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego	
2.	Justyna Durzyńska	Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich UMWP	
3.	Aneta Gajger	Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich UMWP	
4.	Kazimierz Sumiński	Departament Środowiska i Rolnictwa UMWP	
5.	Aleksandra Raczyńska	Departament Turystyki i Promocji UMWP	
6.	Krzysztof Pałkowski zastępstwo: Karolina Wróbel	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Gdańsku	
7.	Leszek Golański	Oddział Terenowy Agencji Rynku Rolnego w Gdyni	
8.	Marek Rafałowski	Pomorski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Gdyni	
9.	Sebastian Matthes	Pomorska Sieć Leader	
10.	Jarosław Jelinek	Pomorska Izba Rolnicza w Pruszczu Gdańskim	
11.	Hanna Brejwo	Związek Gmin Pomorskich	
12.	Iwona Wolanin - Szułdryńska	Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku	
13.	Krystyna Gierszewska	Wojewódzki Związek Rolników, Kótek i Organizacji Rolniczych	
14.	Anna Miętka	Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Pomorskiego DPROW UMWP	
15.	Monika Kopiecka	Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Pomorskiego DPROW UMWP	

Europejski Fundusz Rolny
na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”

PROGRAM

II posiedzenia Pomorskiej Grupy Roboczej ds. Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich

8 stycznia 2016 roku

12.00 – *Otwarcie posiedzenia* – Wiesław Byczkowski, Wicemarszałek Województwa Pomorskiego – Przewodniczący Pomorskiej Grupy Roboczej ds. KSOW.

12.15 – *Podsumowanie zadań Jednostki Regionalnej KSOW Województwa Pomorskiego zrealizowanych w II półroczu 2015 roku* – Aneta Gajger, Zastępca Dyrektora Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich.

12.30 – *Prezentacja wyników oceny propozycji operacji do realizacji w ramach Planu Operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2016-2017 – etap I – 2016 rok* – Justyna Durzyńska, Dyrektor Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich.

13.00 – *Głosowanie nad zaopiniowaniem listy rankingowej propozycji operacji do realizacji w ramach Planu Operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2016-2017 – etap I – 2016 rok* - Wiesław Byczkowski, Wicemarszałek Województwa Pomorskiego – Przewodniczący Pomorskiej Grupy Roboczej ds. KSOW.

13.30 – *Przedstawienie dokumentu „Manifest Obszarów Wiejskich Europy” przyjętego na zakończenie Drugiego Europejskiego Parlamentu Wiejskiego, odbywającego się w dniach 4 - 6 listopada 2015 roku w Schärding (Austria)* – Aneta Gajger, Zastępca Dyrektora Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich.

14.00 – *Zakończenie posiedzenia.*

UCHWAŁA Nr 1/2016
Pomorskiej Grupy Roboczej ds. Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich
z dnia 8 stycznia 2016 roku

w sprawie akceptacji projektu listy rankingowej propozycji operacji zgłoszonych przez partnerów KSOW do realizacji w ramach Planu Operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2016 – 2017 - etap I - 2016 rok

Na podstawie art. 57 ust.2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz.U. poz. 349 z późn. zm.) oraz w zw. z § 3 pkt 1 Uchwały Nr 778/65/15 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie powołania Pomorskiej Grupy Roboczej do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, uchwala, co następuje:

§ 1. Pomorska Grupa Robocza ds. Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, pozytywnie opiniuje projekt listy rankingowej propozycji operacji zgłoszonych przez partnerów KSOW do realizacji w ramach Planu Operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2016 – 2017 - etap I - 2016 rok.

§ 2. Projekt listy rankingowej propozycji operacji zgłoszonych przez partnerów KSOW do realizacji w ramach Planu Operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2016 – 2017 - etap I - 2016 rok stanowi załącznik nr 1 do niniejszej Uchwały

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Pomorskiej Grupy Roboczej
ds. Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich

Wiesław Byczkowski

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 57 ust. 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz.U. poz. 349), Zarząd Województwa Pomorskiego ma obowiązek powołania organu opiniodawczo-doradczego w zakresie funkcjonowania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w województwie.

Zgodnie z Planem działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 projekt listy rankingowej operacji jednostki regionalnej przedkładany jest do zaopiniowania wojewódzkiej grupie roboczej ds. KSOW.

Zgodnie z treścią § 7 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 września 2015 roku w sprawie funkcjonowania krajowej sieci obszarów wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 1552) do zadań jednostek regionalnych KSOW należy m.in. wybieranie propozycji operacji zgłoszonych do dwuletnich planów operacyjnych w województwie przez partnerów KSOW i zawieranie z partnerami KSOW umów dotyczących realizacji tych operacji. Zgodnie z Planem działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich 2014-2020 jednostka regionalna wybiera propozycje operacji w drodze ogłaszanego naboru.

Na podstawie Uchwały Zarządu Województwa Pomorskiego Nr 1141/92/15 z dnia 17 listopada 2015 roku ogłoszony został nabór propozycji operacji do realizacji w ramach Planu Operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2016-2017- etap I – rok 2016 dla województwa pomorskiego.

Nabór propozycji operacji ogłoszony został w dniu 17 listopada 2015 roku i trwał do 1 grudnia 2015 roku. Partnerzy KSOW złożyli 51 wniosków na łączną kwotę (kwota dofinansowania z KSOW) 1 103 626,76 zł brutto.

Zgodnie z Planem działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oceny operacji zgłoszonych przez partnerów KSOW w ramach I etapu naboru wniosków na 2016 rok do Planu operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2016-2017 dla województwa pomorskiego dokonał Zespół Oceniający, powołany Uchwałą Zarządu Województwa Pomorskiego Nr 1256/98/15 z dnia 10 grudnia 2015 roku. Po dokonaniu oceny wniosków sporządzona została lista rankingowa operacji w kolejności uzyskanych punktów. Warunkiem kwalifikacji operacji na listę było uzyskanie co najmniej 22 punktów.

Projekt listy rankingowej operacji złożonych przez partnerów został pozytywnie zaopiniowany przez członków Pomorskiej Grupy Roboczej ds. KSOW, w dniu 8 stycznia 2016 roku.

Pozytywnie zaopiniowany projekt listy rankingowej operacji złożonych przez partnerów zostanie przedstawiony do zatwierdzenia przez zarząd województwa pomorskiego. Po zatwierdzeniu przez zarząd województwa pomorskiego listy rankingowej zgłoszonych operacji jednostka regionalna uzupełni dwuletni plan operacyjny o tę listę oraz o listę operacji własnych i przekaże go jednostce centralnej, która następnie przekaże go do zaakceptowania Grupie Roboczej ds. KSOW.

LISTA RANKINGOWA OPERACJI ZŁOŻONYCH PRZEZ PARTNERÓW KSOW W KOLEJNOŚCI UZYSKANYCH PUNKTÓW *

DO REALIZACJI W 2016 ROKU

LP	NAZWA WNIOSKODAWCY	SIEDZIBA WNIOSKODAWCY	TYTUŁ OPERACJI	WNIOSKOWANA KWOTA	**	LICZBA PRZYZNANYCH PUNKTÓW
1.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Gdańsku	ul. Trakt Św. Wojciecha 293 80-001 Gdańsk	Integracja działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich Pomorza	24 710,80		40,5
2.	Gdańskie Stowarzyszenie Agroturystyki	ul. Trakt Św. Wojciecha 293, 80-001 Gdańsk	Jakość i specjalizacja oferty warunkiem rozwoju gospodarstw agroturystycznych oraz rozwoju turystyki wiejskiej województwa pomorskiego	24 000,00		34
3.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Gdańsku	ul. Trakt Św. Wojciecha 293 80-001 Gdańsk	XIII Turniej Kół Gospodyń Wiejskich Województwa Pomorskiego	9 500,00		33,5
4.	Lokalna Organizacja Turystyczna "Serce Kaszub"	ul. Świętojańska 5E, 83-400 Kościerzyna	Rekreacja i edukacja przyrodnicza na kaszubskiej wsi	23 670,15		33
5.	Związek Gmin Pomorskich	ul. Okopowa 21/27 lok. 389 80-810 Gdańsk	SOS - Społeczna Odpowiedzialność Samorządów	18 984,00		33

6.	Stowarzyszenie "Na rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno"	ul. Ogrodowa 26, 77-310 Debrzno	Aktywne sołectwa na start	14 289,96	32
7.	Pomorska Sieć Leader	Krzynia 16, 76-248 Dębница Kaszubska	Wyjazd studyjno-szkoleniowy "Dobre praktyki współpracy na rzecz wiejskiego produktu turystycznego na przykładzie województwa małopolskiego"	30 364,47	32
8.	Centrum Edukacji i Kultury w Damnicy	ul. Witosy 13, 76-231 Damnica	Słupskie Pokopki 2016	5 429,78	31
9.	Żuławski Ośrodek Kultury i Sportu w Cedrach Wielkich	ul. Osadników Wojskowych 41 83-020 Cedry Wielkie	Organizacja tradycyjnych warsztatów kulinarnych - stworzenie lokalnej bazy żuławskich produktów tradycyjnych jako elementu Listy Produktów Tradycyjnych Województwa Pomorskiego	24 980,00	30,5
10.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Gdańsku	ul. Trakt Św. Wojciecha 293 80-001 Gdańsk	Konferencja agroturystyczna połączona z konkursem na najlepsze gospodarstwo agroturystyczne	9 400,00	30
11.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Gdańsku	ul. Trakt Św. Wojciecha 293 80-001 Gdańsk	Pomorska Wojewódzka Wystawa Zwierząt Hodowlanych - wystawa koni, owiec pokaz królików, gołębi, drobiu handlowego o ozdobnego	37 315,66	29,5
12.	Fundacja Bocianie Gniazdo w Runowie	Runowo 23 76-230 Potęgowo	I Konwent Sołtysów i Rad Sołeckich Gminy Potęgowo - warsztaty eksperckie, konferencja.	23 070,00	29,5
13.	Lokalna Grupa Działania Ziemi Człuchowskiej	ul. Ogrodowa 26 77-310 Debrzno	Jarmark Rękodzieła Ziemi Człuchowskiej	21 400,85	29,5

14.	Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Chmielnie	ul. Gryfa Pomorskiego 20 83-333 Chmielno	I Festiwal Truskawek Kaszubskich	25 000,00	29
15.	Kaszubski Uniwersytet Ludowy	Wieżyca 1 83-315 Szymbark	Uniwersytet Ludowy przestrzenią budowania kapitału społecznego i postaw obywatelskich na obszarach wiejskich	12 383,75	29
16.	Biuro Doradztwa Rolnośrodowiskowego sp. z o.o.	Płocice 7d 83-424 Lipusz	Szkolenie dla młodych rolników w zakresie stosowania środków ochrony roślin sprzętem naziemnym, z wyłączeniem sprzętu montowanego na pojazdach szynowych oraz innego sprzętu stosowanego w kolejnictwie z uwzględnieniem elementów integrowanej ochrony roślin	24 998,91	29
17.	Gminny Ośrodek Kultury w Morzeszczynie	22 Lipca 4 83-132 Morzeszczyn	Kociewie na co dzień i od święta - rozwój aktywności społeczności lokalnej i organizacja lokalnej twórczości kulturalnej poprzez przeprowadzenie warsztatów regionalnych, organizację konkursu poezji i prozy kociewskiej dla dzieci i młodzieży oraz przeglądu gadek i skeczy kociewskich pn. "Największa lipa w Lipiej Górze"	25 002,10	29
18.	Gmina Pszczółki	ul. Pomorska 18 83-032 Pszczółki	III Pszczółkowskie Forum Pszczelarskie	13 645,00	29
19.	Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku	ul. Dominikańska 5-9 76-200 Słupsk	Gęś pomorska - kulinarne dziedzictwo Pomorza	30 000,00	28
20.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Gdańsku	ul. Trakt Św. Wojciecha 293 80-001 Gdańsk	Kaszubska Jesień Rolnicza - Wystawa Zwierząt Hodowlanych. Zawody w powożeniu zaprzęgami konnymi.	12 300,00	28

21.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Gdańsku	ul. Trakt Św. Wojciecha 293 80-001 Gdańsk	Przetwórstwo i sprzedaż bezpośrednia produktów z gospodarstwa z wykorzystaniem infrastruktury inkubatora kuchennego	19 998,00	28
22.	Wojewódzki Urząd Pracy	ul. Podwale Przedmiejskie 30 80-824 Gdańsk	Symposium Wsi Pomorskiej. Obszary wiejskie - kształcenie ustawiczne narzędziem wspierania rozwoju zawodowego i gospodarczego - potrzeby, możliwości, dobre praktyki	29 790,00	27
23.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Gdańsku	ul. Trakt Św. Wojciecha 293 80-001 Gdańsk	Regionalna Wystawa Zwierząt Hodowlanych w Starym Polu	24 469,57	27
24.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Gdańsku	ul. Trakt Św. Wojciecha 293 80-001 Gdańsk	Gospodarstwo ekologiczne - pro środowiskowa forma promocji zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich	24 924,37	27
25.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Gdańsku	ul. Trakt Św. Wojciecha 293 80-001 Gdańsk	III Wojewódzka Olimpiada Wiedzy o Wiejskim Gospodarstwie Domowym	9 200,00	26
26.	Gmina Tuchomie	ul. Jana III Sobieskiego 16 77-133 Tuchomie	Wsparcie i aktywizacja społeczna seniorów w gminie Tuchomie	24 995,00	26
27.	Fundacja Bocianie Gniazdo w Runowie	Runowo 23 76-230 Potęgowo	Organizacja festynu promującego i wspierającego inicjatywy społeczne w ramach zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich pn. Piknik Rodzinny "Skarby Kaszub" - Runowo 2016, podczas finału jeździeckich Mistrzostw Kaszub w dniu 29.05.2016 r.	72 215,40	26

28.	Fundacja Zdrowe Życie - "Salubiter Vivere"	ul. Piękna 2 82-500 Kwidzyn	Zdrowe życie - promocja dziedzictwa kulturowego i kulinarnego na terenie subregionu powiślańskiego - w zgodzie z najnowszymi trendami żywieniowymi	25 000,00	25
29.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Gdańsku	ul. Trakt Św. Wojciecha 293 80-001 Gdańsk	Dobre praktyki współpracy na rzecz wiejskiego produktu turystycznego na przykładzie województwa dolnośląskiego	33 263,00	25
30.	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Kraina Dolnego Powiśla	ul. Wojska Polskiego 3 82-440 Dzierzgoń	Produkcja i przetwórstwo zdrowej żywności - szansą na aktywizację społeczności poprzez rozwój przedsiębiorczości na terenach wiejskich	21 012,00	24,5
31.	Kółko Rolnicze - Koło Gospodyń Wiejskich w Loryńcu	ul. Loryniec 11 83-406 Wąglikowice	"Kaszubska scheda"	24 664,50	24,50
32.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Gdańsku	ul. Trakt Św. Wojciecha 293 80-001 Gdańsk	Wystawa dziedzictwa kulinarnego wsi i promocji kultury wiejskiej	16 000,03	24,5
33.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Gdańsku	ul. Trakt Św. Wojciecha 293 80-001 Gdańsk	Wojewódzka Olimpiada Młodych Producentów Rolnych	9 999,04	24
34.	Gmina Stara Kiszewa	ul. Ogródowa 1 83-430 Stara Kiszewa	Organizacja III Festiwalu Kiszewskie Smaki	10 200,00	24
35.	Lokalna Grupa Działania Żuławy i Mierzeja	ul. Wojska Polskiego 3 82-440 Dzierzgoń	Dobre praktyki działań rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność w powiecie nowodworskim na tle doświadczeń północnoniemieckich	24 999,90	23,5
36.	Towarzystwo Rozwoju Powiatu Kwidzyńskiego	Górki 3 82-500 Kwidzyn	Moja rola w rozwoju obszarów wiejskich	9 880,08	23,5

37.	Stowarzyszenie Naukowo - Techniczne Inżynierów i Techników Rolnictwa Oddział Słupsk	ul. Zamenhofska 1 76-200 Słupsk	Działamy razem dla zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich	21 801,60	23,5
38.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Gdańsku	ul. Trakt Św. Wojciecha 293 80-001 Gdańsk	Polska Wielkanoc - pokaz	5 600,50	23,5
39.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Gdańsku	ul. Trakt Św. Wojciecha 293 80-001 Gdańsk	Krajowa Olimpiada Młodych Producentów Rolnych	5 999,51	23
40.	Fundacja Powiślańska	Grunwaldzka 42 82-420 Ryjewo	Festiwal Smaków Powiśla i Żuław - Ryjewo 30- 31.07.2016	25 000,00	22,5
41.	Kaszubski Instytut Rozwoju	ul. R. Traugutta 7 83-400 Kościerzyna	Spotkanie w Łowiczu - wymiana doświadczeń i tradycji	18 71,20	22

*Warunkiem kwalifikacji operacji na listę rankingową było uzyskanie co najmniej 22 punktów w przypadku operacji zgłaszanych do jednostki regionalnej

**Ostateczna kwota dofinansowania będzie wynikała z zawartych umów/porozumień

Under the auspices of
the Secretary General of
the Council of Europe,
Mr Thorbjørn Jagland

Manifest Obszarów Wiejskich Europy

przyjęty na zakończenie Drugiego Europejskiego Parlamentu Wiejskiego,
odbywającego się w dniach 4-6 listopada 2015 roku w Schärding (Austria),
w którym uczestniczyło 240 delegatów z 40 krajów europejskich

1. My, przedstawiciele wielu organizacji i osób zakorzenionych w obszarach wiejskich Europy, przyjęliśmy Manifest Obszarów Wiejskich jako wyraz dążeń, oczekiwań i zaangażowań mieszkańców wsi, na podstawie spotkań i dyskusji odbytych w wielu krajach przy okazji kampanii Europejskiego Parlamentu Wiejskiego 2015.
2. Różnorodność obszarów wiejskich. Różnorodność obszarów i ludów zamieszkujących wieś europejską uważamy za wielką wartość. Różnorodność ta bierze się ze zróżnicowanego ukształtowania terenu, klimatu oraz istot żyjących na ziemi i w morzu, a także z długoletniej historii aktywności ludzkiej na naszym kontynencie. Różnorodność tę, mającą swoje odzwierciedlenie w kulturze i zasobach naturalnych, postrzegamy jako ogromną szansę dla przyszłego dobrostanu wszystkich mieszkańców Europy.
3. Wspólnota wartości. Przyznajemy się do wspólnych wartości, które łączą mieszkańców Europy: demokracji, równości, rządów prawa, uznania praw człowieka oraz ducha współpracy. Jesteśmy pod wrażeniem tematów, jakie pojawiły się w kampanii Europejskiego Parlamentu Wiejskiego w całej Europie, od Atlantyku do Morza Czarnego i od Skandynawii do Morza Śródziemnego.
4. Jakość życia. Mieszkańcy europejskich obszarów wiejskich cenią wysoko jakość życia oferowaną przez wieś, gospodarstwa rolne, wsie i miasteczka, obszary nadmorskie i wyspiarskie, górskie i zalesione, wraz z ich lokalną kulturą, żyjącymi tam zwierzętami i roślinami, krajobrazem, środowiskiem naturalnym i dziedzictwem kulturowym.
5. Warunki życia na wsi. Jednakże niepokoi nas fakt, że wiele obszarów wiejskich cierpi z powodu niedorozwiniętej działalności gospodarczej, braku możliwości znalezienia dobrej i godziwie opłacanej pracy, spadku liczby ludności z powodu wyprowadzania się osób młodych, powstałej w efekcie nierównowagi demograficznej, ubóstwa i wykluczenia społecznego wśród osób najuboższych i mniejszości etnicznych, a także z powodu degradacji środowiska.
6. Potrzeba działań. Wierzmy głęboko, że te wyzwania wymagają odpowiedzi, co przyniesie korzyść nie tylko społecznościom wiejskim, ale także wszystkim mieszkańcom Europy. Wszyscy potrzebujemy żywności, drewna, włókien, energii, wody i minerałów, które wytwarzają obszary wiejskie. Rolnicy, przedsiębiorcy i inne podmioty działające na wsi tworzą bogactwo całej Europy. Obszary wiejskie przyczyniają się znacząco do zapobiegania zmianom klimatycznym, do rekreacji, zdrowia publicznego oraz dobrostanu społecznego, ekonomicznego i duchowego dla wszystkich.

7. Prawa. **Podkreślamy**, że prawa obszarów wiejskich i mieszkańców wsi powinny być w pełni uznane przez wszystkie instytucje i mieszkańców Europy, w szczególności prawo do jakości życia porównywalnej z mieszkańcami miast oraz do pełnego udziału w procesach politycznych. **Domagamy się**, aby rządy i samorządy w pełni uznały to prawo.

We wszystkich kwestiach polityki i działań dotyczących wsi, należy uwzględnić równe prawa kobiet i mężczyzn.

8. Wizja przyszłości. Nasza wizja wsi europejskiej obejmuje społeczności żywotne, włączające wszystkich i zdolne do przetrwania, wspierane przez zróżnicowane działania gospodarcze oraz przez skuteczną ochronę wysokiej jakości środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego. **Wierzimy**, że społeczności wiejskie kształtowane przez tę wizję mogą wnieść istotny i długotrwały wkład w budowanie Europy dostatniej, pokojowej, sprawiedliwej i zapewniającej równouprawnienie, a także w budowanie zrównoważonego społeczeństwa globalnego.

9. Partnerstwo. Realizacja tej wizji wymaga, aby w każdym kraju na nowo zbudować równouprawnione partnerstwo między mieszkańcami a rządami i samorządami. My, mieszkańcy wsi i organizacje wiejskie, zdajemy sobie sprawę że ponosimy odpowiedzialność za uruchomienie tego procesu i za pracę na rzecz dobra wspólnego. **Ale uważamy też za sprawiedliwe**, aby rządy i samorządy na wszystkich poziomach, w tym instytucje europejskie, pracowały na rzecz skutecznego funkcjonowania takiego partnerstwa.

10. Przegląd sytuacji obszarów wiejskich. **Nalegamy**, aby Unia Europejska uruchomiła dużą akcję zmierzającą do oceny stanu obszarów wiejskich w Unii Europejskiej oraz wkładu, jaki obszary wiejskie wnoszą obecnie i mogą wnieść w przyszłości dla dobrostanu UE. Raport z tej analizy powinien być opublikowany w roku 2017, to znaczy w 30 rocznicę ważnego raportu na temat „Przyszłości mieszkańców wsi”. Wnioski z tego nowego raportu powinny mieć odzwierciedlenie w środkach przeznaczanych na obszary wiejskie ze wszystkich funduszy i programów europejskich. Zamierzamy wykorzystać dalszy proces Europejskiego Parlamentu Wiejskiego, aby umożliwić społecznościom wiejskim wywieranie wpływu na polityki rozwojowe w okresie po roku 2020.

Domagamy się, aby Rada Europy rozważyła możliwość uruchomienia podobnego przeglądu warunków i potrzeb obszarów wiejskich we wszystkich krajach będących członkami Rady.

11. Odwrócenie spirali spadku. W wielu regionach występuje „spirala spadku” żywotności obszarów wiejskich. Spadek liczby mieszkańców (szczególnie dotyczący osób młodych), prowadzi do zaniku usług na wsi i osłabienia gospodarki, co przyczynia się do dalszego pogłębienia spadku liczby ludności. **Wzywamy** do wspólnego wysiłku wszystkich zainteresowanych wsią, wszystkich agencji oraz rządów i samorządów do „odwrócenia spirali” poprzez promowanie dumy z wiejskiego stylu życia – zamiast narzucania standardów miejskich – a także przez poprawę usług na obszarach wiejskich, różnicowanie gospodarek oraz ułatwianie osobom młodym decyzji o pozostaniu lub powrocie na obszary wiejskie.

12. Młodzież. Wiele osób młodych byłoby gotowych pozostać na wsi lub się tam przeprowadzić i podjąć zadanie jako rolnicy, przedsiębiorcy wiejscy czy obywatele pracujący dla dobra gospodarki i społeczności wiejskich. Osoby młode potrzebują atrakcyjnych miejsc pracy, systemów kształcenia i szkolenia zawodowego dopasowanych do ich potrzeb, staży i

praktyk zawodowych związanych z lokalnymi warunkami, dostępu do ziemi, mieszkań i kredytu, a także działalności społecznej i kulturalnej adresowanej do osób młodych, jak również specjalnych systemów wsparcia dla młodych rolników i przedsiębiorców. **Wzywamy** rządy i samorządy oraz społeczeństwo obywatelskie, aby odpowiedzieli na te potrzeby i umożliwili osobom młodym aktywny udział w decyzjach politycznych.

Popieramy także propozycję, aby dla osób młodych na wsi powołać osobne Parlamenty Wiejskie Młodych zarówno na poziomie krajowym, jak i europejskim.

13. Uchodźcy. Przybycie do Europy osób zdesperowanych, uciekających z obszarów dotkniętych konfliktami lub katastrofami, poszukujących schronienia i nowego życia stanowi wyzwanie do przemyślenia i podjęcia działań w naszych sieciach. Zachęcamy rządy i agencje do pilnego podjęcia działań zmierzających do likwidacji głębokich przyczyn tego kryzysu. **Zachęcamy** do serdecznej odpowiedzi potrzebującym, opartej na solidarności międzyludzkiej. Wierzymy, że dla wielu obszarów wiejskich, szczególnie tych, w których ubywa mieszkańców, możliwość integracji uchodźców i innych przybyszów stanowi szansę. Proces integracji musi obejmować niezbędne tworzenie miejsc pracy, inwestycje w mieszkalnictwo, usługi i infrastrukturę. Należy też promować skuteczne działania na rzecz integracji.

14. Ubóstwo i wykluczenie. Uznajemy postęp, jaki się dokonał w walce z ubóstwem i wykluczeniem społecznym w Europie. Jednak w dalszym ciągu ubóstwo i wykluczenie dotyczy milionów osób. **Domagamy się** podjęcia trwałych wysiłków wspierających włączenie społeczne i zapewniających pełny udział w życiu społecznym dla grupy wykluczonych. Szczególnie niepokoi los społeczności romskich w wielu krajach europejskich – są to często grupy najuboższe i najbardziej wykluczone spośród mieszkańców wsi. Należy uznać ich równe prawa do odpowiedniej pracy i do edukacji dla ich dzieci. Wszyscy ludzie mają umiejętności i talenty, które należy odpowiednio wykorzystać.

15. LEADER i RLKS. Zdecydowanie popieramy podejście terytorialne, zintegrowane i partnerskie do rozwoju wsi, realizowane w sposób oddolny w oparciu o specyfikę danego obszaru. Liczymy na szersze zastosowanie zasad podejścia LEADER w postaci Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (RLKS), zarówno w obrębie UE jak i poza nią. Niepokoi nas brak w wielu krajach rzeczywiście zintegrowanego procesu rozwoju regionalnego i lokalnego. **Wzywamy** instytucje oraz rządy i samorządy w UE, aby okazały zaufanie Lokalnym Grupom Działania, zwiększyły ich finansowanie, dostosowały zasady i procedury wdrażania do potrzeb społeczności wiejskich, oraz zapewniły rzeczywiście zintegrowane podejście do rozwoju lokalnego i możliwość korzystania z wielu funduszy. Zachęcamy różne podmioty w krajach Bałkanów Zachodnich i basenu Morza Czarnego, aby budowały podwaliny partnerstwa międzysektorowego umożliwiającego zastosowanie podejścia LEADER i RLKS.

16. Usługi i infrastruktura na wsi. Podstawowe usługi, takie jak sklepy, urzędy pocztowe, szkoły, podstawowa opieka zdrowotna i transport publiczny, a także infrastruktura społeczna, są niezbędne dla zapewnienia jakości życia na wsi. Ważna jest również odpowiednia infrastruktura techniczna: zaopatrzenie w wodę, oczyszczalnie ścieków, energia i elektryczność oraz systemy transportowe. Ale w wielu obszarach wiejskich usługi zanikają, a infrastruktura jest w złym stanie, co może pogłębić spiralę zapaści. **Wzywamy** rządy i samorządy oraz dostarczycieli usług do uznania prawa mieszkańców wsi do odpowiedniej

infrastruktury i racjonalnego poziomu podstawowych usług, oraz do umożliwienia społecznościom wiejskim podejmowania własnych decyzji i działań zmierzających do zapewnienia usług i infrastruktury odpowiadających naszym potrzebom.

17. Szybki internet i łączność mobilna. Dostęp do łączności szerokopasmowej staje się kluczowy dla życia społecznego, kulturalnego i gospodarczego wszystkich mieszkańców Europy oraz dla zapewnienia podstawowych usług. Ze względu na położenie z dala od ośrodków miejskich i małą gęstość zaludnienia, obszary wiejskie szczególnie potrzebują skutecznych systemów łączności. Jednak wiele obszarów wiejskich, szczególnie w Europie Środkowej i Wschodniej oraz na obszarach peryferyjnych, poważnie cierpi wskutek słabości systemów telekomunikacji. **Wzywamy** rządy i samorządy, międzynarodowych darczyńców oraz dostawców usług aby pilnie podjęli prace na rzecz poprawy dostępu do szybkiego internetu i telefonii komórkowej dla wszystkich mieszkańców wsi, a tam gdzie trzeba, aby pozwolili społecznościom wiejskim podjąć działania celem zapewnienia sobie tych usług.

18. Gospodarka lokalna i subregionalna. Obszary wiejskie Europy składają się z tysięcy lokalnych i subregionalnych systemów gospodarczych, z licznymi mikro-, małymi i średnimi przedsiębiorstwami, które stanowią krwioobiegi społeczności i wnoszą istotny wkład do szerszego systemu gospodarczego krajów europejskich. **Przywiązujemy dużą wagę** do konieczności zwiększenia żywotności i trwałości tych lokalnych i subregionalnych gospodarek całej wiejskiej Europy. W różnych miejscach mogą być stosowane różne rozwiązania, ale będą one zapewne obejmowały inicjatywy w różnych sektorach: rolnictwie, leśnictwie, rybactwie, wytwarzaniu energii, przedsiębiorstwach produkcyjnych – w tym tworzących znaczącą wartość dodaną, w łańcuchach dostaw, w turystyce i usługach, a także w przedsięwzięciach opartych na technologiach informatycznych. Jest tu też przestrzeń do rozwijania przedsiębiorczości społecznej. Ważne jest zapewnienie elastycznych usług doradczych, wsparcia biznesowego oraz usług kredytowych, jak również kształcenia i szkolenia zawodowego dostosowanego do istniejących i potencjalnych możliwości tworzenia miejsc pracy.

19. Małe i rodzinne gospodarstwa rolne. Doceniamy wielki wkład gospodarstw towarowych w gospodarkę europejską. Jednakże niepokoi nas utrata miejsc pracy w rolnictwie i pogorszenie jakości życia wielu milionów małych i rodzinnych gospodarstw rolnych, zarówno w ramach UE jak i w Europie Południowo-Wschodniej oraz regionie Morza Czarnego, szczególnie na obszarach peryferyjnych, górzystych i wyspiarskich. Te małe gospodarstwa zapewniają utrzymanie milionom rodzin, dostarczają żywność na lokalne rynki, stanowią podstawę ludnościową dla tysięcy małych społeczności, a jednocześnie podtrzymują tradycyjne style życia, od których zależy dobrostan ziemi, krajobrazu, ekosystemów i dziedzictwa kulturowego. Sposobami na utrzymanie przy życiu tych gospodarstw może być tworzenie spółdzielni lub rolnych przedsiębiorstw społecznych, wspólnie tworzących wartość dodaną, różnicujących źródła dochodu i stopniowo zmierzających do konsolidacji gruntów. **Wzywamy** rządy i samorządy, darczyńców, organizacje społeczeństwa obywatelskiego i społeczności wiejskie, aby wspierały rolnictwo rodzinne i uznały je za zdolną do przetrwania część europejskiej gospodarki.

20. Małe miasta. Małe miasta i miasteczka, których jest w Europie tysiące, odgrywają kluczową rolę jako centra społeczne, gospodarcze i kulturalne dla społeczności wiejskich. Stanowią ośrodki wymiany gospodarczej, usług publicznych i społecznych, szkolnictwa ponadpodstawowego i opieki zdrowotnej; tworzą także warunki rozwoju turystyki i wspólnie

wnoszą wielki wkład do regionalnych i krajowych systemów gospodarczych. Jednak nie są one przedmiotem znaczących działań polityk i programów krajowych ani europejskich, gdyż są często postrzegane jako stan przejściowy między obszarami wiejskimi a miejskimi. **Zachęcamy** zatem do stworzenia polityki europejskiej skupiającej się na małych miastach, w uznaniu ich wielkiego i różnorodnego wpływu na struktury gospodarcze i społeczne obszarów wiejskich i na ich zdolność przetrwania, a także do zwrócenia większej uwagi na potrzeby miasteczek w politykach krajowych.

Wzywamy do lepszej współpracy między społecznościami, organizacjami i władzami publicznymi na obszarach wiejskich i miejskich, aby odnieść jak najpełniejsze korzyści z powiązań społecznych, kulturalnych i gospodarczych które taka współpraca może stworzyć, a także do intensywnej wymiany pomysłów i dobrych praktyk między podmiotami działającymi na wsi i w mieście.

21. Zmiany klimatyczne i zasoby naturalne. W okresie przygotowań do konferencji ONZ poświęconej zmianom klimatu, **podkreślamy** znaczącą rolę, jaką obszary wiejskie Europy mogą odegrać w zapobieganiu tym zmianom i w zachowaniu zasobów środowiskowych. Jednocześnie uznajemy konieczność wspierania obszarów wiejskich w dostosowywaniu się do zmian klimatycznych. Ponad 40% powierzchni Europy to lasy, które mogą wychwytywać i wiązać dwutlenek węgla i produkują wielkie ilości cennych zasobów materiałowych i energetycznych. Obszary wiejskie mogą też znacząco przyczynić się do sprostania rosnącym potrzebom energii odnawialnej w oparciu o siłę wiatru, wody, pływów, masę drzewną, a także energii słonecznej i geotermalnej, w taki sposób, aby uszanować nietkniętą naturę i środowisko (w tym zasoby ziemi i wody) oraz tworzyć miejsca pracy i bezpośrednie korzyści dla społeczności wiejskich. **Domagamy się** szerszego stosowania działań obejmujących proekologiczne działania w rolnictwie, leśnictwie i całej biogospodarce. **Wzywamy** także, aby warunki spowodowane zmianami klimatycznymi były brane pod uwagę przy definiowaniu obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania i przy przyznawaniu wsparcia.

22. Bałkany Zachodnie i Europa Południowo-Wschodnia. Gospodarka wiejska i społeczności wiejskie w krajach Bałkanów Zachodnich i Europy Południowo-Wschodniej cierpią z powodu niestabilności politycznej tego regionu. Proces przyjmowania tych krajów do UE został wstrzymany, co spowalnia niezbędne reformy polityczne. Rządy postrzegają rozwój obszarów wiejskich jako mało istotny. **Przynaglamy** UE do ożywienia procesu akcesji tego regionu, co powinno objąć także znacznie skuteczniejsze wsparcie dla rozwoju obszarów wiejskich.

23. Przywództwo w procesie rozwoju wsi. Doceniamy rolę przywództwa na wszystkich poziomach i między poziomami zarządzania. Zdajemy sobie sprawę, że podstawowa odpowiedzialność za identyfikację potrzeb i znajdowanie rozwiązań spoczywa na nas, aktywnych mieszkańcach wsi. Jednak proces rozwoju wsi wymaga wspólnych działań na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim, do czego potrzebne jest zaangażowanie, komunikowanie się, współpraca i budowanie zaufania. **Wzywamy** społeczeństwo obywatelskie oraz sektor rządowy i prywatny do partnerskiej współpracy, która dzięki wsparciu, środkom finansowym i budowaniu umiejętności pozwoli stworzyć warunki dla wyłonienia innowacyjnego i odpowiedzialnego przywództwa: liderów potrafiących inspirować i motywować do działania.

24. Sieci organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Europejskie i krajowe sieci organizacji wiejskich, które przeprowadziły kampanię Europejskiego Parlamentu Wiejskiego, są zakorzenione w działaniach lokalnych i w demokracji partycypatywnej. Członkami tych sieci są tysiące grup działania na poziomie pojedynczych wiosek, lokalne stowarzyszenia, spółdzielnie i inne organizacje zapewniające podstawowe wsparcie i promujące współpracę między podmiotami lokalnymi. **Wzywamy** rządy i samorządy oraz instytucje europejskie do poszanowania niezależności organizacji pozarządowych i ich sieci oraz do wspierania ich działań.

25. Partnerstwo między społeczeństwem obywatelskim a władzą. Wierzymy, że skuteczny rozwój obszarów wiejskich wymaga otwartych i innowacyjnych relacji między ludźmi a władzą, w której obie strony są w pełni równymi partnerami. **Wzywamy** podmioty działające na rzecz wsi do pozytywnej współpracy z sektorem publicznym, a rządy, samorządy, odpowiednie agencje i instytucje międzynarodowe do stworzenia skutecznego systemu konsultowania i wspólnego podejmowania decyzji, tak aby interesariusze wiejscy mogli brać udział w kształtowaniu i realizacji polityk wobec wsi i aby położyć mocne podwaliny pod owocne partnerstwo między zainteresowanymi podmiotami wiejskimi a rządami i samorządami wszystkich szczebli.

26. Tworzenie warunków prawnych. **Wzywamy** rządy i samorządy do podejmowania działań w duchu zaufania i otwartego partnerstwa ze społecznościami wiejskimi, uznając ich prawo do samostanowienia, a także do zapewnienia im warunków rozwoju poprzez odpowiednie ustawodawstwo, rozporządzenia, decyzje administracyjne i finansowe. Takie podejście wymaga pełnego zaangażowania się po stronie demokracji i rządów prawa; zapewnienia spójności między różnymi politykami sektorowymi we wszystkich dziedzinach zarządzania odnoszących się do obszarów wiejskich; sprawdzania wszystkich polityk i programów pod kątem ich ewentualnego wpływu na obszary wiejskie; uproszczenia systemów regulacyjnych, fiskalnych i finansowych oraz ich stosowania ze zrozumieniem, aby zachęcić do podejmowania inicjatyw przez osoby fizyczne, mikro- małe i średnie przedsiębiorstwa, przedsiębiorstwa społeczne, spółdzielnie i inne podmioty; a także poszanowania praw społeczności wiejskich w procesie wypracowywania praw i traktatów na poziomie międzynarodowym.

27. Edukacja. W zmieniającym się świecie ludzie nieustannie potrzebują zwiększać swoje możliwości dostosowywania się i podejmowania innowacji, tak w sferze społecznej jak i gospodarczej. Z tego względu edukacja i uczenie się przez całe życie – rozpoczynając od jak najwcześniejszego dzieciństwa – odgrywają istotną rolę w przetrwaniu i rozwoju społeczności wiejskich, w budowaniu współpracy i sieciowaniu, a także w uczestniczeniu w pełni w procesach rozwojowych. Szczególną rolę systemy edukacji odgrywają w pokazaniu młodzieży, w jaki sposób na obszarach wiejskich można żyć pełnią i bogactwem życia, jak osiągnąć i stale doskonalić potrzebne jej umiejętności oraz jak być obywatelem. Zachęcamy władze edukacyjne, aby zapewniły skuteczny dostęp społecznościom wiejskim do usług edukacyjnych, w tym do nauki na odległość i kształcenia zawodowego dostosowanego do realiów życia wiejskiego.

28. Wymiana międzynarodowa. Wierzymy, że praca na rzecz trwałego rozwoju wsi na obszarze całej Europy może przynieść szybsze i lepsze rezultaty dzięki wymianie dobrych praktyk między interesariuszami wiejskimi oraz rządami i samorządami wszystkich krajów znajdujących się w Europie lub sąsiadujących z nią. Taka wymiana może być jednakowo

korzystna dla Wschodu i Zachodu, obie strony mogą też wnieść do niej jednakowo duży wkład. **Wzywamy** do tego, aby programy wymiany oraz współpraca między rządami i samorządami, organizacjami pozarządowymi, darczyńcami ponadnarodowymi i innymi podmiotami miała autentycznie ogólnoeuropejski charakter. Proces ten mogą w znaczący sposób wesprzeć Europejska Sieć Obszarów Wiejskich oraz finansowane ze środków unijnych Krajowe Sieci Obszarów Wiejskich we wszystkich krajach członkowskich.

29. Rzecznictwo i działanie. **Prosimy** europejskie sieci organizacji pozarządowych, które wspólnie zainicjowały Drugi Europejski Parlament Wiejskich, o przeprowadzenie programu rzecznictwa i działań w oparciu o niniejszy Manifest, współpracując ściśle ze swoimi członkami krajowymi oraz ze wszystkimi partnerami, którzy zechcą się przyłączyć.

30. Nasze zobowiązanie. **Zobowiązujemy się** do trwałego zaangażowania w osiągnięcie wizji i zrealizowanie działań zarysowanych w niniejszym Manifestie. Wierzymy że społeczności wiejskie, rządy, samorzady i organizacje międzynarodowe, pracując wspólnie, mogą osiągnąć odrodzenie obszarów wiejskich Europy. Z tym przekonaniem głosimy, że

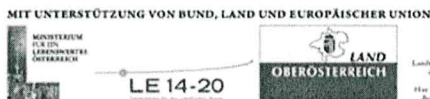
CAŁA Europa będzie żyć!

Wyjaśnienie

Kampania Europejskiego Parlamentu Wiejskiego 2015 została zainicjowana przez trzy ogólnoeuropejskie organizacje pozarządowe: ERCA (European Rural Community Alliance – Europejskie Porozumienie Społeczności Wiejskich), PREPARE (Partnership for Rural Europe – Partnerstwo dla Wsi Europejskiej) oraz ELARD (European LEADER Association for Rural Development – Europejskie Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Lokalnych Grup Działania LEADER). Proces ten objął krajowe kampanie zbierania pomysłów od społeczności wiejskich w 36 krajach Europy, w wielu z nich odbyły się też konferencje krajowe lub krajowe Parlamenti Wiejskie; na zakończenie procesu miało miejsce trzydniowe spotkanie Europejskiego Parlamentu Wiejskiego, w którym uczestniczyli przedstawiciele interesariuszy wiejskich z 40 krajów, a także przedstawiciele rządów i instytucji międzynarodowych. Manifest będzie stanowił podstawę do dalszej kampanii prowadzonej przez trzy organizacje - współinicjatorów oraz przez ich partnerów krajowych¹.

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

¹ Polskim partnerem w tym przedsięwzięciu jest Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich (FAOW).

